

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 07.08.2002, sp. zn. Tpjn 306/2001, ECLI:CZ:NS:2002:TPJN.306.2001.1

Číslo: 55/2002

Právní věta:

Uváděním zboží do oběhu ve smyslu ustanovení § 148a odst. 1, alinei druhé, tr. zák. je nejen nabízení k prodeji, prodej nebo jiné formy nabízení ke spotřebě, ale též přeprava, skladování nebo dovoz cigaret, které nejsou označeny tabákovou nálepkou (§ 40c zák. č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů), za účelem jejich prodeje či jakéhokoli jiného nabízení na trhu. Pachatel, který takovým způsobem jedná, se dopustí dokonatého trestného činu porušení předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 148a odst. 1, alinei druhé, tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 07.08.2002

Spisová značka: Tpjn 306/2001

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Porušení předpisů o nálepkách k označení zboží

Předpisy: § 148a odst. 1 bod druhá tr. zák.
§ 40c předpisu č. 587/1992Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

O d ů v o d n ě n í :

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu podle § 30 odst. 2 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 14 odst. 1 písm. f) Jednacího řádu Nejvyššího soudu navrhl, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko ke sjednocení výkladu ustanovení § 148a odst. 1, alinei druhé, trestního zákona ve vztahu k naplnění znaku „uvádí do oběhu zboží“.

Tento návrh učinil předseda trestního kolegia na základě podnětu Nejvyššího státního zastupitelství v Brně, které v něm poukázalo na rozdílnou praxi soudů v posuzování výše naznačené otázky.

Z předloženého podnětu a z připojených rozhodnutí pak vyplývá, že jednání spočívající ve skladování nebo přepravě cigaret neoznačených tabákovými nálepkami je v justiční praxi posuzováno

-jako dokonatý trestný čin porušení předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 148a odst.

1, alinei druhé, tr. zák.

-jako pokus téhož trestného činu podle § 8 odst. 1 k § 148a odst. 1, alinei druhé, tr. zák.

-jako přípravu k témuž trestnému činu podle § 7 odst. 1 k § 148a odst. 1, alinei druhé, odst. 3 tr. zák.

-jako správní delikt nebo přestupek na základě závěru, že v těchto případech není naplněn formální znak skutkové podstaty trestného činu podle § 148a tr. zák. „uvádí zboží do oběhu“.

Tento stav lze dovodit např. z následujících rozhodnutí:

V rozsudku Krajského soudu v Plzni jako soudu odvolacího ze dne 11. 4. 2001, sp. zn. 6 To 229/20001, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Chebu pod sp. zn. 3 T 39/2000 se skutkově jednalo o případ, kdy obviněný vezl ve svém osobním vozidle 470 kartonů cigaret, které nebyly opatřeny tabákovými nálepkami a byly určeny pro další prodej na tržišti. V tomto jednání oba soudy shodně spatřovaly naplnění zákonných znaků trestného činu porušení předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 148a odst. 1 tr. zák., přičemž k odůvodnění této právní kvalifikace odvolací soud k výkladu znaku „uvádí do oběhu“ uvedl, že jeho naplnění „nelze zúžit tak, že jde pouze o prodej zboží jinému prodejci, distributorovi či konečnému spotřebiteli. Uvedením do oběhu je každý oběh zboží od výrobce ke konečnému spotřebiteli, je tedy třeba jím rozumět i přepravu, skladování a nabízení zboží. Kterýmkoli z uvedených jednání je trestný čin podle § 148a tr. zák. dokonán, dokončen je pak prodejem zboží konečnému spotřebiteli“.

Trestním příkazem Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 22. 9. 1999, sp. zn. 1 T 428/99, byl obviněný uznán vinným trestným činem porušování předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 148a, věty druhé (správně patří alinei druhé), tr. zák. na základě zjištění, že si opatřil přesně nezjištěným způsobem nejméně 1 400 ks cigaret označených nálepkou k označení zboží vydanou na Slovensku a 8 400 ks cigaret neoznačených žádnou nálepkou k označení tohoto zboží a cigarety s úmyslem je rozprodat skladoval v prodejních prostorách domu, kde byly zajištěny pracovníky celního úřadu. Stejně tak trestním příkazem Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 9. 7. 1998, sp. zn. 6 T 86/98, byla obviněná uznána vinnou dokonáním trestným činem porušování předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 148a odst. 1 tr. zák. na základě zjištění, že zakoupila na burze neokolkované cigarety v množství celkem 240 kartonů v úmyslu s nimi dále obchodovat, přičemž při jejich převozu do místa bydliště byla zadržena celními orgány.

Naproti tomu trestním příkazem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 27. 3. 2001, sp. zn. 2 T 19/2001, byl obviněný uznán vinným pokusem trestného činu porušování předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 8 odst. 1 k § 148a odst. 1 tr. zák. na základě zjištění, že od blíže nezjištěné osoby převzal celkem 200 kartonů cigaret bez označení tabákovými nálepkami České republiky k převozu na jiné místo za účelem jejího dalšího prodeje, přičemž k vlastnímu prodeji nedošlo, neboť byl zadržen orgány Policie ČR. Stejně tak trestním příkazem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 31. 3. 2000, sp. zn. 2 T 162/2000, byl obviněný uznán vinným pokusem trestného činu podle § 8 odst. 1 – § 148a odst. 1 tr. zák., a to na základě zjištění, že přicestoval osobním automobilem ze Slovenské republiky do České republiky a na hraničním přechodu při celní kontrole bylo zjištěno, že v autě ukryl celkem 64 kartonů cigaret, které nebyly označeny nálepkami k označení zboží pro daňové účely a které hodlal následně prodat.

Dále pak ve věci Okresního soudu v Mělníku sp. zn. 2 T 181/98 zaujal Krajský soud v Praze jako soud stížnostní v usnesení ze dne 29. 12. 1998, sp. zn. 12 To 455/98, právní názor, že jednání obviněného, které spočívalo v tom, že si opatřil větší množství cigaret různých značek, které nebyly opatřeny nálepkami pro daňové účely, a tyto cigarety nabízel formou pouličního prodeje náhodným zájemcům,

nelze postihnout jako dokonáný trestný čin podle § 148a odst. 1 tr. zák., neboť takto nelze posuzovat pouhé skladování či opatření zboží bez řádného označení, ale pouze jeho uvádění do oběhu. Pokud by bylo zjištěno, že obviněný měl v úmyslu cigarety prodávat, pak v takovém případě by se jednalo pouze o stadium přípravy, která ve smyslu § 7 odst. 1 tr. zák. je trestná pouze u trestných činů uvedených v ustanovení § 41 odst. 2 tr. zák.

Usnesením vyšetřovatele Okresního úřadu vyšetřování Policie České republiky v Karlových Varech ze dne 15. 6. 1999, ČVS: OVV-755/40-99, byla podle § 171 odst. 1 tr. ř. postoupena celnímu úřadu jako přestupek podle § 4 zák. č. 303/1993 Sb., věc obviněného stíhaného pro pokus trestného činu porušení předpisů o nálepkách k označení zboží, kterého se měl dopustit tím, že skladoval neoznačené cigarety různých značek v celkové hodnotě 245 520 Kč, přičemž je skladoval za účelem jejich prodeje. Podle právního názoru vyšetřovatele výše popsané jednání by mohlo být pouze přípravou k trestnému činu ve smyslu § 7 tr. zák., ovšem pouze za předpokladu, že by tímto trestným činem obviněný získal prospěch velkého rozsahu.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu před zaujetím stanoviska vyžádalo podle § 30 odst. 3 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádření od Ministerstva spravedlnosti České republiky, Ministerstva vnitra České republiky, Nejvyššího státního zastupitelství, předsedů vrchních a krajských soudů, právnických fakult v Praze, v Brně, v Plzni a v Olomouci, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky, Veřejného ochránce práv a České advokátní komory.

Z vyjádření obou vrchních soudů, krajských soudů v Plzni, v Praze, v Ústí nad Labem a v Hradci Králové, Městského soudu v Praze, Nejvyššího státního zastupitelství, Veřejného ochránce práv, Právní fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Ústavu státu a práva Akademie věd se podává souhlas s řešením posuzované problematiky tak, jak je uvedeno v právní větě tohoto stanoviska. Rovněž Ministerstvo spravedlnosti v rámci připomínkového řízení vyslovilo souhlas s navrhovaným řešením. Namítlo jen doplnění odůvodnění stanoviska k dovozu zboží ve vztahu k datu proclení.

Poté i po zvážení všech výše citovaných vyjádření a v nich uvedených argumentů zaujalo trestní kolegium Nejvyššího soudu shora uvedené stanovisko.

Trestného činu porušení předpisů o nálepkách k označení zboží podle § 148a odst. 1, alinei druhé, tr. zák. se dopustí, kdo v rozporu s právním předpisem uvádí do oběhu zboží bez nálepek k jeho označení pro daňové účely.

Objektem tohoto trestného činu je zájem státu na kontrole pohybu zboží podléhajícího spotřební dani a zájem na příjmu z této daně, které podléhají vybrané výrobky, které jsou pro tyto účely označovány příslušnými nálepkami České republiky.

Pachatelem tohoto trestného činu může být kdokoli. Zákon totiž nevyžaduje na straně pachatele žádnou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení (srov. § 90 tr. zák.). Zpravidla se bude jednat o výrobce či prodejce takového zboží.

Z hlediska subjektivní stránky se jedná o trestný čin úmyslný, přičemž stačí i úmysl nepřímý (§ 3 odst. 3, § 4 tr. zák.).

Ustanovení § 148a odst. 1 alinea druhá, tr. zák. vyžaduje, aby pachatel jednal v rozporu s právním předpisem. Pro posouzení toho, zda pachatel při uvádění zboží do oběhu porušil „právní předpis“ ve smyslu výše citovaného ustanovení, je třeba vzít v úvahu především zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje povinnost označovat zboží nálepkami pro účely daňové a jenž v podrobnostech ohledně označování zboží nálepkami odkazuje na

prováděcí vyhlášku Ministerstva financí č. 11/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dále pak zák. č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu a o opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 587/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, mimo jiné stanoví podmínky zdaňování a způsob značení některých tabákových výrobků (§ 1 odst. 1). Podle § 4 odst. 1 zákona předmětem spotřební daně jsou na území České republiky /srov. § 2 písm. a)/ vyrobené nebo do České republiky dovezené výrobky, přičemž daň z tabákových výrobků je pak konkrétně upravena v ustanovení § 38 a násl. V § 40c zákona je stanovena povinnost ke značení cigaret, doutníků a cigarillos (dále jen „cigarety“). Podle odstavce 1 tohoto ustanovení platí, že cigarety v České republice vyrobené nebo do České republiky dovezené musí být označeny tabákovou nálepkou. Výjimky ze zákonné povinnosti označovat cigarety tabákovou nálepkou se týkají např. prodeje v prodejnách typu DUTY/TAX FREE, prodej na palubě letadel zahraničních linek. Podle § 40c odst. 8 zákona naopak nesmějí být značeny cigarety určené pro vývoz.

Podle zákona o zrušení státního tabákového monopolu (zák. č. 303/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) platí, že na území České republiky lze vyrábět, dovážet, skladovat nebo prodávat jen značené cigarety (s výjimkami uvedenými v § 40c odst. 1 zákona o spotřebních daních). Podle § 4 odst. 3 tohoto zákona jsou fyzické a právnické osoby, které vyrábí nebo dováží cigarety povinny je značit. Výjimku pak stanoví odstavec 5 pro cigarety určené pro vývoz.

Konečně je třeba připomenout také zák. č. 110/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jenž upravuje povinnosti při výrobě tabákových výrobků a jejich uvádění do oběhu (§ 1 odst. 1), přičemž v § 2 písm. o) vymezuje pojem „uvádění do oběhu“ tak, že pro účely zákona se jím rozumí: nabízení k prodeji, prodej, jiné formy nabízení ke spotřebě, skladování, přeprava pro potřeby prodeje a dovoz za účelem prodeje od data proclení.

Za „zboží“ ve smyslu ustanovení § 148a odst. 1, alinei druhé, tr. zák., na které se vztahuje zákonná povinnost je označovat nálepkami pro daňové účely v souvislosti s jeho uváděním do oběhu, lze podle současné právní úpravy (viz shora) pokládat pouze cigarety. Z platné právní úpravy současně vyplývá povinnost veškeré cigarety na území České republiky vyrobené nebo do České republiky dovezené označovat tabákovou nálepkou (s výjimkami výše již uvedenými).

Jestliže orgány činné v trestním řízení ve výše již popsanych trestních věcech v souvislosti se zjištěním výskytu neoznačených cigaret na území České republiky se zabývaly výkladem zákonného znaku předpokládaného v ustanovení § 148a odst. 1, alinei druhé, tr. zák. „uvádí do oběhu“, stalo se tak v případech, kdy pachatel cigarety neoznačené tabákovou nálepkou České republiky z ciziny do České republiky dovezl, nebo je na území České republiky skladoval, popřípadě je po území České republiky převážel, přičemž vždy bylo zjištěno, že je dovezl, skladoval nebo převážel za účelem jejich prodeje, ale před vlastním prodejem byly cigarety u něj zajištěny.

V žádném ustanovení trestního zákona není vymezena definice zákonného znaku „uvádí do oběhu“, a vyjma ustanovení § 2 písm. o) zák. č. 110/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, není tento pojem definován ani v jiných právních předpisech upravujících zákonnou povinnost označovat zboží nálepkami pro daňové účely.

Již ve výše citovaném rozsudku Krajského soudu v Plzni je vysloven právní názor, že znak „uvádí do oběhu“ nelze zúžit jen na vlastní prodej nálepkami neoznačeného zboží. S tímto názorem lze souhlasit.

Podle názoru trestního kolegia Nejvyššího soudu uváděním do oběhu se rozumí nejen vlastní prodej

zboží bez nálepek k jeho označení pro účely daňové. Znak „uvádí do oběhu“ vyjadřuje podstatně širší okruh případů, kdy zboží (cigarety) je předmětem obchodování, než jen jeho vlastní prodej. Vlastním vyrobením cigaret na území České republiky vzniká povinnost je označit tabákovými nálepkami pro daňové účely (nejsou-li určeny k vývozu, popřípadě k prodeji např. na palubě letadel) a současně je tímto toto zboží již uváděno do oběhu. Obdobné platí i pro dovoz cigaret na území České republiky neoznačených tabákovými nálepkami České republiky za účelem jejich nabízení na trhu. Za uvádění do oběhu je tedy třeba pokládat jakékoli nabízení takového zboží (cigaret) na trhu, jakékoli obchodování s tímto zbožím. Uvádění zboží do oběhu pak v případě jeho vyrobení vlastně začíná povinností výrobce je označit příslušnými tabákovými nálepkami (s výjimkami výše již uvedenými). Tímto okamžikem bylo zboží uvedeno do oběhu a v něm zůstává. To znamená, že i v případě, kdy takové nálepkami neoznačené zboží je na území České republiky dále skladováno nebo přepravováno, přičemž je pachatelem určeno k nabízení na trhu (např. je určeno k prodeji, k výměně za jiné zboží), pak je naplněn zákonný znak předpokládaný ustanovením § 148a odst. 1, alinea druhou, tr. zák., neboť pachatel takové zboží uvádí do oběhu, resp. v rozporu se zákonem ponechává v oběhu. Obdobné závěry lze pak uplatnit i pro případ dovozu neoznačených cigaret na území České republiky. Lze poukázat i na již citované ustanovení § 2 písm. o) zák. č. 110/1997 Sb., podle něhož se uváděním do oběhu rozumí rovněž skladování cigaret nebo jejich dovoz. Podle § 4 odst. 3 zák. č. 303/1993 Sb. a § 40c odst. 1 zák. č. 587/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, i dovážené cigarety musí být označeny příslušnou tabákovou nálepkou České republiky.

Lze tedy uzavřít, že s výjimkami výše již uvedenými, se na území České republiky nemohou vyskytovat cigarety neoznačené tabákovou nálepkou, které by byly určeny k prodeji či jakémukoliv jinému nabízení na trhu. Formální znak „uvádí do oběhu“ ve smyslu ustanovení § 148a odst. 1, alinea druhé tr. zák. je pak naplněn už jednáním pachatele, který neoznačené cigarety po území České republiky např. převáží nebo skladuje k prodeji nebo k jakékoli jinému nabízení na trhu. Stejně tak je tento znak dán v případě jejich dovozu na území České republiky za účelem nabízení na trhu. K návrhu Ministerstva spravedlnosti lze podotknout, že v případech dovozu cigaret neoznačených tabákovou nálepkou právě vůbec nedochází k jejich proclení.